

Egyházak – vallások

A katolikus egyház – általában – évenként kiadott váci egyházmegyei szematizmusában – névtárban – olvashatunk a mai Pestszentimre lakosságára vonatkozó adatokról 1858-tól.

Álljon itt egy összehasonlítás a vallási adatokról:

Év:	Településnév	lakosság	r. kat.:	ref.:	ev.:	izr.:	egyéb	tanuló
1858	Péteri puszta	–	81					
1859	Péteri puszta	–	63					
1861	Péteri puszta	–	96	35	11	–	–	–
1865	Péteri puszta	–	98	34	11	–	–	5
1867	Péteri puszta	–	102	39	10	7	–	7
1871	Péteri puszta	214 (1869)	138	50	15	11	–	11
1877	Péteri	–	132	8	4	–	–	–
	Új Péteri	–	16	–	–	–	–	–
1879	Péteri	–	132	8	2	–	–	–
	Új Péteri	–	3	1	–	–	–	–
1881	Péteri	141 (1880)	131	8	2	–	–	–
1888	Péteri	–	128	2	5	10	–	–
1892	Péteri	299 (1890)	158	2	–	9	–	–
1894	Péteri	–	160	8	7	14	–	–
1900	Péteri	268	160	8	7	14	–	–
1905	Péteri	–	159	–	–	18	–	–
1909	Soroksárpéteri	–	515	25	–	–	–	–
1910	~ (egyház)	–	1500	50	6	1	–	–
	~ (KSH)	1939	1506	285	93	9	46	–
1920	~ (KSH)	3710	2805	633	164	24	31	641
1925	~ (egyház)	–	2849	633	164	24	40	–
1930	~ (KSH)	8192	6028	1483	363	99	91	1284
1941	Pestszentimre (KSH)	12.057	8729	2316	577	92	120 bapt.	2600

Rövidítések:

r. kat. = római katolikus;
ref. = református;

ev. = evangélikus;
izr. = izraelita;
bapt. = baptista.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) népszámlálási adatait is figyelembe vettük. 1945 után nem készült vallási statisztika.

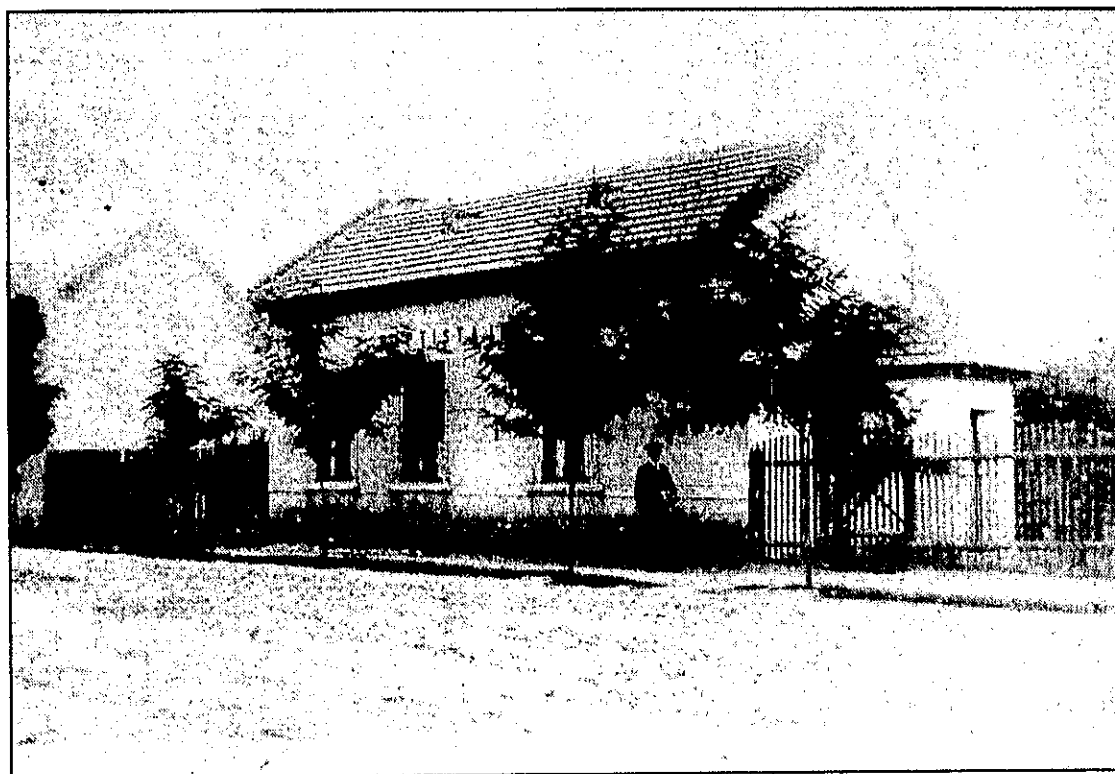
Péteripusztai lakóinak korabeli vallási életéről nincsenek írásos dokumentumok, ezért csak összefüggésekből következtethetünk. A középkorban a környéken két településen – Gubacson és Gyálon találhatók templomot Kormányos, Verneltelke, Tornyostelek, majd pedig Péteri lakói. A török időkben az esetlegesen itt maradtaknak nem valószínű, hogy vallásuk gyakorlása volt a legfőbb gondjuk. Soroksáron Grassalkovich Antal 1743-ban létesített káplánságot és egy kis kápolnát. 1761-ben adták át – Grassalkovich Antal és felesége jelenlétében – az új, ma is álló soroksári nagytemplomot. Péteripusztai lakosai ezt a két istentiszteleti helyet látogathatták.

1816-os váci sematizmus évkönyve tesz először említést Szentlőrinc-pusztai nyilvános kápolnájáról, melyet Szent Lőrinc vértanúról neveztek el. Arra utaló adataink már vannak, hogy Péteripusztáról a közeli Pusztaszentlőrinc kápolnájába jártak misére.

A parcellázás után a növekvő lakosság mind jobban igényelte az egyházak gondoskodását, a gyülekezetek megszervezését, az istentiszteletek tartását.

Összeállításunk az egyházakat ABC sorrendben taglalja.

A '20-as években készült felvétel az imaházról

A református egyház

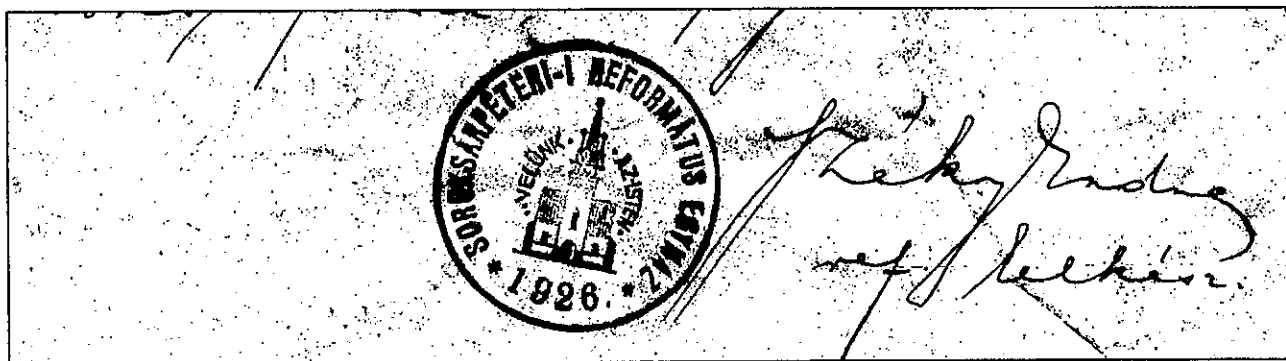
A református vallásúak száma a századfordulón nem érte el a 10-et. A '10-es évek elején 300 körül járt a számuk. Önálló egyházközségre nem is gondolhattak.

Első istentiszteletüket egy Pethő nevű lovászmester házában tartották. A kispesti lelkész – Fábián Dénes – járt ki nagyobb ünnepeken istentiszteletet tartani a péterieknek. Csak a kocsiküldést „fogadta” el fizetség gyanánt. Rajta kívül Balogh József – fiatalon elhunyt teológus – gondozta a szórvány-gyülekezet híveit.

A lelki gondoskodás azonban rendszertelen és felületes volt, nem szívesen látták el a péterieket a környék egyházközségei, mivel sok dolgot adott, anyagi ellenszolgáltatást alig. Látva ezt az egyházmegye, Péterit Ócsához csatolta, s soroksárpéteri szórvány ellátása kapcsán káplántartó helyé léptette elő az anyaegyházat. Ócsa odaadó gondoskodással építgette a péteri gyülekezetet.

Soroksárpéteri szórványban élő 122 reformátusa 1916. április 9-én tartotta alakuló közgyűlését – ekkor egyhangú szavazással kimondták a Soroksárpéteri Református Fiókegyházközség megalakulását. Perjéssy Károly ócsai lelkipásztor szervezésében létrejött megalakuláson egyezséget kötött a soroksárpéteri fiókegyház és az ócsai anyaegyház, hogy az ócsai lelkész vállalja a vezetést, az egyházi adóval a fiókegyház rendelkezik, csak a lelkésznek fizetnek évi 240 korona költség-megtérítést. Az egyházmegye a jóváhagyáskor kihangsúlyozta a 82 református tanuló, illetve a Soroksárpéterin lakó 285 „helvét” vallását.

Az ócsai segédlelkészek közül Szappanos Károly, Szurmó László dr. (1918-1921), Kudar Dezső dr., Szathmáry Albert (1921-22) voltak a gyülekezet idejéről lelkipásztorai. Az istentiszteleti helynek az egyik osztályterem szolgált.

1917-ben kezdték vezetni a születési, halotti és házassági anyakönyveket.

Ebben az évben a reformáció 400. évfordulóján ünnepséget tartottak – október 31-én – a Wekerle (ma: Szélső) utca 88. szám alatti Szalay-vendéglőben, melyen Széky Endre teológus énekkel, és szavalattal vett részt. A bevételből templomalapítványt hoztak létre.

1922 októberében került Péterire Széky Endre hitoktató, segédlelkész. Ő kérte áthelyezését, mert nagy lehetőséget látott a község egyházi és művelődési szolgálatában, amit vállalni akart. (Ma már tudjuk, hogy maximálisan teljesítette ezt a vállalást.)

DR. SZÉKY ENDRE SÁNDOR

Református papi családból született. Érettségi vizsgáját, a VII. osztály elvégzése után (a VIII. elvégzése nélkül) a Budapesti Református főgimnáziumban tette le, 1917-ben. A Budapesti Teológia Akadémián zenei tanulmányokat is folytatott. Tanulmányai közben többször látott el segédlelkészi felada-

tokat, Soroksárpéterin. 1922-ben tette le első -, 1924-ben második lelkészképesítő vizsgáját. 1927-ben Budapesten szentelték fel.

1923-ban nősült. 1924-ben költözik Soroksárpéteribe.

Az önálló presbitérium – 1926 decemberében – első lelkészének Széký Endrét választotta.

Ettől kezdve tevékenysége összeforrott a soroksárpéteri – pestszentimrei református egyház történetével. A templom és parókiaépítés, a kultúrház, a szeretetházak, az egyesületek ... – mindmennyi fejezet életéből.

1941-ben készült el az „Első 25 év” című, az imrei egyház történetéről szóló műve. A lelkész 1942-ben s a jogtudományok doktora lett, 1943-ban a politika tudományok doktori címét is megszerezte.

Széký Endre egyre népszerűbbé vált, 1933-ban megválasztották a képviselő-testület tagjának, személyisége, agilitása döntő volt a különböző egyházi, községi szervezetek, egyesületek, rendezvények létrejöttében. Mindent elkövetett, hogy ebben a hátrányos helyzetű községben kivirágozzék valami a lelkekben, az agyakban, a fizikai megvalósulásban. Elvégezte a karnagyképzőt, megszerezte a cserkészparancsnoki címet, népművelési előadóképző tanfolyamot végzett, hogy szakértelemmel vezesse a rábízottakat. A dalárda messze földön ismertté tette Péteri – Imre nevét színi előadásaival, énekversenyeken szerzett díjaival. Gyál, majd Felsőpakony fiókegyházát is megszervezte, vezette. Többször helyettesített a környező településeken, Kispesten, Pestszentlőrincen.

A háború tette igazán próbára az egyházi vezetőket. A „Tiszi bácsi” ott segített, ahol tudott, hol kenyeret, hol „csak” emberi szót vitt a megkülönböztetetteknek.

Az ostrom után felrobbantott templom „várt”. Újra beválasztották a demokratikus képviselő-testületbe, de '45 végi választásokra már nem jelöltette magát. Az '50-es években szinte mindent megsemmisítettek, amit 30 év megfeszített munkájával megalkotott. Ennyi szomorú esemény ellenére töretlen hittel próbálta az örökifjú lelkész egyházát építeni, dolgozni a nagyobb közösségért, az új rendszerben is megtalálni az értelmes célt. Az enyhülés idején felkérték legyen a békebizottság tagja. Kezdeményezte Pestimre történetének kutatását.

1982-ben, 60 évi helyi szolgálat után költözött új otthonába, de 1988. április 8-án bekövetkezett haláláig Imrén és Imréért járt minden gondolata.

.Pestszentimre első református lelkészének nevét 1989-ben a Dr. Széký Endre Pestszentimre Történeti Társaság vette fel.

Néhai Széký Endrének ítelték 1998-ban Pestszentlőrinc – Pestszentimre Díszpolgári címét. (A díjat özvegye vette át.)

Az 1924-ben Soroksárpéterre költöző segédlelkész már 110 iskolás hitoktatója és 1200 református lélek gondozója. A fiókegyházközseget már tanácskozási joggal képviselhetette a Dunamelléki egyházkerület Pesti egyházmegyei közgyűlésén. A december 2-án az őt és nejét köszön-

tő vacsorán mondta el hitvallását: „... bár egyenlőre semmink sincsen, községünk főuccáján több az üres telek, mint a ház, de én már látom a megépítendő templom magasba szökkenő tornyát, hallom a harangok szavát, s tudom, hogy Velünk az Isten!”¹⁴⁶ Ez utóbbi három szó lett a jelszava az imrei reformátusoknak.

Első, fontos feladatként az egyház anyásítását jelölte meg. Ennek a feltételeit igyekezett megteremteni azzal, hogy az Országos Földbirtokrendező Bizottságtól 30 kataszteri hold javadalmi földet szerzett a gyáli határban. Ez a lelkésznek és a kántornak jelentett anyagi háttérrel, nem terhelte a gyülekezetet.

A templomépítés jelentette a következő feladatot. Korábban a piac tér környékén rendelkezésre álló templomtelket sikerült elcserélni a mai ingatlanra, országos gyűjtésből elkezdheték az építkezést. Az alapkövetétel ünnepe irányította a figyelmet a helyi református hívekre, s vezetőjükre. A tető alá került Isten háza és paplak szolgált az egyház anyásítási közgyűlés háttéréül.

Az önálló Soroksárpéteri Református Egyházközséget a Vallás és Köznevelési miniszter 1926. november 20-án 80.886/1926. II. ü. o. számú rendeletével hagyta jóvá. Az anyásítást, természetesen megelőzte a presbitérium és az egyházmegyei közgyűlés egyhangú támogatása is.

1926. december 5-én, a lelkészválasztó közgyűlésen egy emberként Székely Endrét választotta „első önálló” papjává. A templomépítés költségeinek gyűjtőkörútjáról hazatérő lelkészt fátylás, ünnepi menet fogadta a hírrel az állomáson. 1927. január 10-én történt meg a hivatalos beiktatás.

Az 1927-es év a parókia átadásával, a harangok érkezésével, a templom építésével, illetve annak finanszírozási problémáival telt el. Októberben volt a nagy nap, amikor felszentelték az akkori Soroksárpéteri legszebb építményét.

A következő évek az egyházi élet kiteljesedésével, illetve a egyházi egyletek létrehozásával teltek el. Kiemelkedő a Dalárda – műkedvelő csoport tevékenysége.

Az 1934 nyarán létesített Református Kultúrház a pestszentimrei szellemi élet egyik meghatározó központjává vált. Ez évben csatolták Gyálat az imrei egyházhoz, mint fiókegyházközséget.

1935-ös állapotokról készült statisztika szerint a Pestszentimrei Református Egyházközség 1680 lelke maradt a Pesti Egyházmegye kebelében. 37 születés, 16 halálozás, 24 református esketés volt. 4069 pengő éves bevétellel, 30.000 pengő adóssággal rendelkeztek.

1936. IX. hótól kilenc református szeretetház hoztak létre, megvalósítva az ország legnagyobb „agógok menhelyét”. Két évvel később segédlelkész vette át a szeretetházakban, a hitoktatásban, a gyáli és felsőpakonyi fiókegyházakban élők gondozását. Sághy Lajos 1938. március 1. és 1947. január 1. között látta el a teendőket az 1941-től káplántartó helyé előlépett Pestszentimrén.

A Pestszentimrei Református Egyházközség 1941-ben ünnepelte 25. évfordulóját. Ennek egyik kiemelkedő eseménye volt az „Első 25 év” című egyháztörténeti könyvecske megjelentetése. (Ennek anyagából, illetve a Ráday- és Zsinati levéltárban talált dokumentumok alapján készült ez a fejezet.)

A '40-es években jó érzékkel látta meg a lelkész és a presbitérium a lehetőséget a papi és kántori földek parcellázására. A gyáli határban lévő javadalmi földek eladásából komoly bevételre tett szert, „jómódúvá vált” az imrei közösség. Kifizették belőle az összes adósságukat, mely még a templom építéséből, illetve a kultúrházvásárlásból adódott. Törlesztették a javadalmi földek után járó államadósságot, bővítették a kultúrházat, cserkészotthont alakítottak ki. Mindezek felül Felsőpakonyban 21-, Ócsa-Székesmajorban 30 katasztrális hold papi – kántori földet vásároltak.

A gyálpusztai és felsőpakonyi fiókegyházak fejlődése is a '40-es évekre tehető, Gyálon ingatlan került a egyház birtokába, a pakonyiak kölcsönből lépnek előbbre.

A háborús faji törvények érintettjeit próbálta menteni több keresztény egyház is. Büszkén mondhatjuk, hogy a mi papjaink helytállása példamutató volt, emberek maradtak egy embertelen világban. Sok, általuk kiállított keresztlevél mentette a származásuk miatt üldözötteket a biztos haláltól. A helyi református egyház és papja kitűnőre vizsgázott emberségből.

Az 1944 novemberében kitelepítésre ítélt község református szeretetházaiból közel száz elaggottat kellett méltó körülmények közé helyezni.

Elkeseredtek a hívek, amikor édes, szép templomuk romjait meglátták.

¹⁴⁶ Az első 25 év, Bp. 1941. 9. l.

Először a Református Kultúrházban tartották az istentiszteletet, majd sikerült az országba érkező két svájci fatemplom egyikét megszerezni.

- A köztársaság elnöke a pestszentimrei fatemplom avatásán

Az avatás nagy ünnepe volt Pestszentimrének, 1946. augusztus 11-én Tildy Zoltán a Magyar Köztársaság akkori elnöke tisztelte meg jelenlétével a helyi lakosságot. Több kormánytag is részt vett Ravasz László püspök templomszentelő istentiszteletén.

Az egyház – háború előtt elért – eredményeinek nagy része az '50-es években semmivé vált, államosították a kultúrházat, elvették a szeretetházakat, megfosztották a gyülekezetet a több mint 50 holdas felsőpakonyi földtulajdonától – mely az egyház fenntartásának költségeit fedezte. 1948-ban a gyáli fiókegyház is levált, önállósodott. Megszűnt az iskolai hittantanítás. Betiltották a cserkészcsapatot, elsovastották a dalárdát. Az énekkar 1949 pünkösdjén Kecskeméten szerepelt utoljára.

Az 1950-es Budapesthez csatolás után megváltozott az egyházközség neve és területi besorolása: a Dunamelléki Egyházkerület Külsőbudapesti egyházmegyéjéhez került a Budapest XVIII. kerületi imrei református egyház.

Csak a fatemplom falai közt „élhettek” tovább az imreiek, minden vallásukat népszerűsítő fórumuktól megfosztották őket. A hívek száma azonban nagyon csekély mértékben csökkent, sokan csak félve merték odaadni az „egyházi adót”. A perselypénz-grafikon ugyan 1952-54 között csak kismértékben, de 1955-től meredeken emelkedett. A hívek adakozása, és a legmagasabb szintű engedély tette lehetővé, hogy elkészüljön a – mai formájában is látható – új kőtemplom.

- A harmadik református templom avatása

Az új templom 1966. május 29-i avatásakor Székely tiszteletes úr közel ötven éves ittlétének eredményeit sorolhatta; bizony keveseknek adatik meg, hogy háromszor készíthetnek az Istennek hajlékot, ugyanabban a gyülekezetben.

Dr. Székely Endre 1970. június 1-jei nyugdíjazása után dr. Mezey Gy. Lóránt (1920-1985) lett az imrei lelkipásztor.

1984. március 1-től került az imrei református egyház lelkészi tisztébe Orbán Kálmán (1945-). Az ő nevéhez fűződik a parókia átépítése, bővítése, a templomfalak megerősítése és új utcai kerítés. (Jelenleg folyik a templom megerősítő átalakítása). A pestszentimrei lelkész a Budapest-Déli Református Egyházmegye tanácsosa, főjegyzője, diakóniai patronáló és előadó.

- Gondnokok

A református egyházközségekben meghatározó szerepe van a „világi” gondnokoknak, ezért szeretnénk teljes képet nyújtani:

Réczey Gábort választották meg – 1916-ban – az első gondnoknak. 1919-ben főgondnok lett, veje, Szabó Bálint nyugalmazott rendőr pedig gondnoka lett a gyülekezetnek. Személyi ellentétek miatt változott 1921-ben a gondnok személye: Ócsai Pál három cikluson keresztül képviselte az egyházi érdekeket. A templomépítés, az ányásítás is idejére esik. Éles Albert 1931-1937 között lelkiismeretességével vívta ki az egyháztagok szimpátiáját. '37-től két évig Pándy Gyula nyugalmazott csendőr tiszthelyettes volt a gondnok. Hosszú ideig, testvéri szeretetben látta el a teendőket Kun Jenő nyugalmazott honvéd számvéveőiszt, 1939 és 1950 között. 1957 augusztusáig Horváth József volt a tisztség betöltője. Lombár László mint templomépítési gondnok „kezdet”, 1956 elején. '58-ban „minősítették át” rendes gondnokká. Őt Andorffy József – 1957-66 – követte. 1966-69 között három gondnok is végezte feladatát: Busa János, Keresztes Nagy Antal, Fekete Imre. Pinkóczi Kálmán, Tóth Ferenc 1969 és 1972 között végezte a teendőket, Papp János 1969-71, Tóth Lajos 1971-72 között. Ezek után már egymást – egyesével – követték a gondnokok: Molnár Elek (1972-75), Nagy Lajos (1975-77), Sándor Mihály(1977-84), Böszörményi János (1984-93). Pécsy Gábor 1993 óta áll a világi testület, a presbitérium élén.

- 1998-ban...

- Orbán Kálmán lelkész segítői: Orbán Kálmánné – Nagy Magdolna beosztott lelkész, Pécsy Gáborné – Tóth Zsuzsanna hitoktató, Széllyes Zsuzsanna diakónus.
- Minden pestszentimrei általános iskolában és a gyülekezeti házban folyik hitoktatás. A gyerekek karitatív tevékenysége szerteágazó.

- Hivatalos bejegyzési „fázisban” van a Pestszentimrei Református Ifjúsági Egyesület.
- 320 az egyháztagek száma, ebből átlagosan 100 a templomjáró.
- A gyermek istentiszteletre átlagosan 30-an, az ifjúsági közösségbe 20-25-en, a hittanra 120-an járnak.
- A Pestszentimrei Református Egyház életéről – nem rendszeres időközökben – kiadványokban számol be a lelkipásztor. Korábban a „Gyülekezeti Hírek”-ben, 1998-tól, pedig a „Harangszó” című fénymásolt anyagban tájékoztatják a híveiket. [Az Internet-en is találkozhat a nagyvilág a Pestszentimrei Református Egyházközség történetével, híreivel, illetve fotóival.]

A református templom

Az istentiszteleteket 1916-tól az Árpád (Podhorszki) utcai állami elemi népiskola egyik termében tartották – tanfelügyelőségi engedéllyel – minden vasárnap délután. Egészen 1927-ig ezt tekinthették templomuknak a soroksárpéteri reformátusok.

Az 1917-ben elkezdett gyűjtést a templomalapra a háborús idők pénzümrlása teljében megsemmisítette, így meghíúsultak egy imaház építésének vágyai. 1919-ben, a kommun alatt arról kellett dönten, hogy egyáltalán fennmarad-e az egyházi közösség. Március 27-iki gyűlésükön felkészültek arra az esetre, ha nem engedik az iskola használatát. Amikor valóban kitiltották az iskolateremből az istentiszteletet Réczey Gábor és veje Szabó Bálint házában nagy ebédlője adott menedéket az egyházi szertartásoknak, illetve a presbiteri gyűléseknek.

1925 pünkösdjén kezdődött el a templom építése. Elkezdtek a pénzgyűjtést és az építőanyagok beszerzését. A Piac tér melletti telket, melyet a parcellázáskor templomok részére tartottak fenn, Soroksár község ajándékozási szerződéssel a reformátusoknak adta. (1926. január 29.) Ezt az ingatlant eladva, a pénzből a Nemes utca – Rákóczi utca sarkán lévő telket vásárolták meg Schön Viktortól, szeptember 3-án. Nyeréses lett az üzlet, mivel alacsonyon vettek, magason adtak.

Országos gyűjtőkörútra indult a lelkész és állandó kísérője Bodnár Ödön tanító, a templomépítési gondnok. Nem egyszer szénapajtában, szalmakazalban lettek éji szállást. Fáradtságuk, törődésük nem volt hiábavaló, hiszen 24.000 pengővel gazdagodva tértek meg Soroksárpéterire. A Dalárda fellépései is komoly anyagiakat biztosítottak. A gyülekezet messze erején felül járult hozzá téglajegyek jegyzésével, munkával, pénzzel a megvalósításhoz.

Az első templom

Gaál Lajos építész-mérnök terveit fogadta el a presbitérium, Frei István és Davalovszki Sándor kőművesmesterek végezték a felépítést.

1926. szeptember 12-én tartották az ünnepélyes alapkövetételt. Több – korábban itt szolgálatot teljesítő – lelkész, az egyházmegye esperese, helyi vezetők tisztelték meg jelenlétükkel a gyülekezetet. Novemberre tető alá került a templom és a paplak.

1927-es esztendő ismét gyűjtéssel indult. A befejezés érdekében és a harangok vásárlására kérték a támogatást. A Slezák-féle haranggyár szállított két – 150 és 100 kg-os – harangot.

Húsvétkor haranghozó kerékpáros „bandérium” kísérte a feldíszített kocsit. A megszentelt első pestszentimrei harangok hangját áhítattal hallgatta Péteri népe. Meg lehetett húzni – kis pénzadomány ellenében – az új „látványosságot-hallgathatóságot”.

Június 6-án már a toronycsillag is helyére került.

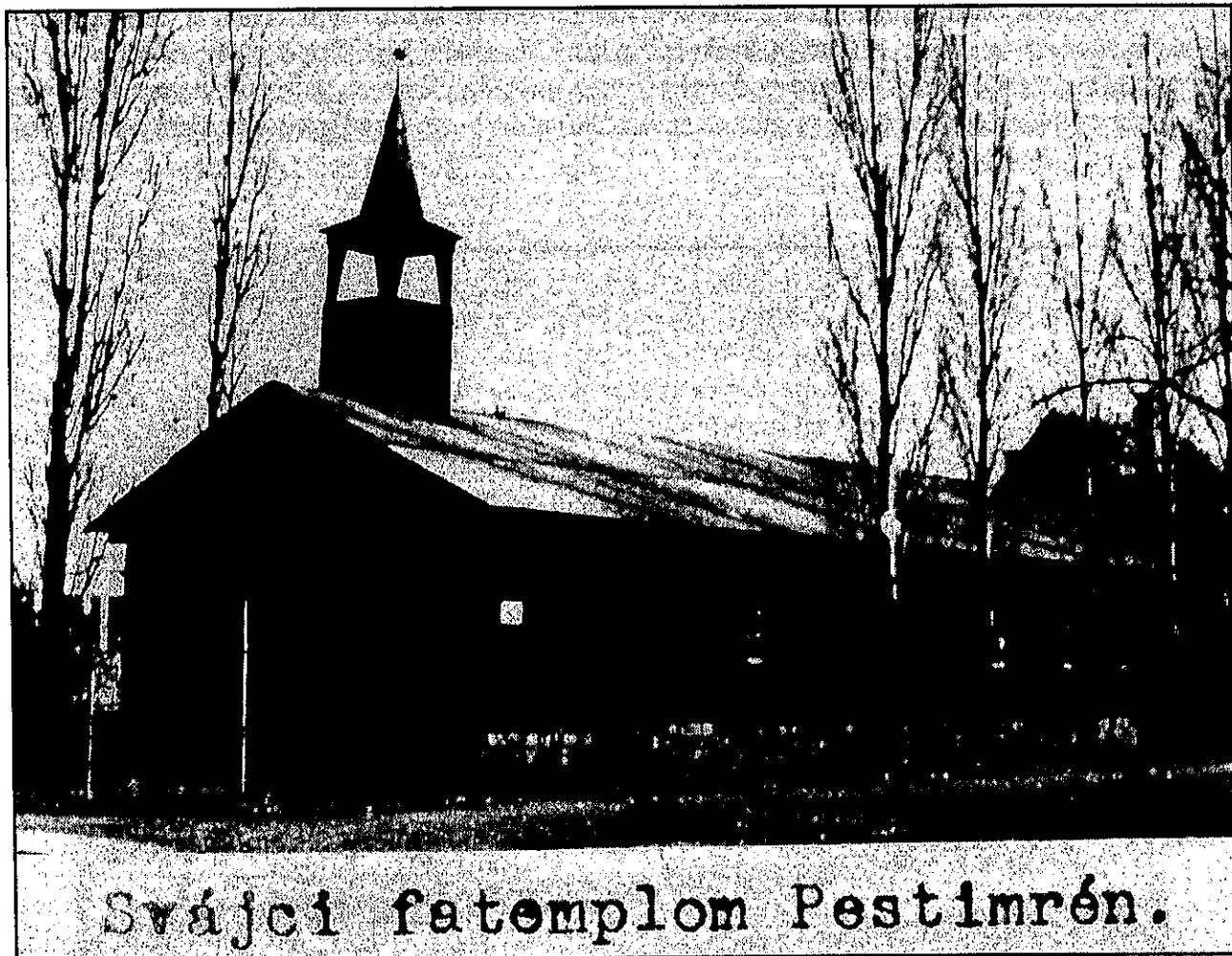
Az építkezés befejezésére Bánszky Mihály budapesti építész vállalkozott. A költségek viszont szükségessé tették 30.000 pengős kölcsön felvételét.

- Az első tornyos templom településünkön

1927. október 16-án dr. Ravasz László – a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke – avatta fel a híres, erdélyi stílusú fióktornyos templomot.

A templomszentelési ünnepségen részt vett dr. Fitz Arthur országgyűlési képviselő, a főszolgabíró és sok egyházi és világi vezető. A kintrekedt sokaságnak dr. Hegedűs Lóránt nyugalmazott pénzügyminiszter tartott beszédet.

A második „fatemplom”

Svájci fatemplom Pestimrén.

A harmincas évek végén díszkivilágítás tette ünnepélyesebbé a tornyot, a templom ékességét.

Szomorú kép fogadta 1945 januárjában a visszaérkezőket: a templom romokban, a reformátusok büszkesége – a templomtorny – az utcára dőlve, a néhány falmaradvány között csak a szószer betonja látszott. Gyászos sorsa lett az oly sok verejtékkel, adománnyal létrehozott isten házának. Barbár módon felrobbantatták a németek, 1944. december 28-án.

A Pestszentimrei Református Kultúrház templomként is szolgálta a híveket, 1945-46-ban.

- Fatemplom avatása a köztársasági elnök és magas rangú vendégek jelenlétében

1946. augusztus 11-én a nagyközség apraja-nagyja ott tolongott a Rákóczi utca – Marx Károly (Nemes) utca sarkánál. Tildy Zoltán köztársasági elnök és a kíséretében lévő miniszterek megérkezése után elkezdődött dr. Ravasz László püspök templomszentelő istentisztelete. Az Egyházak Világtanácsa révén Svájc-ból került Pestszentimrere az összerakható, 300 személyes katonai fabarakk-épületből kialakított templom. Ravasz püspök 1946-os jelentésében így ír: „... Pestszentimre munkásgyülekezet. A templomot annak idején való-sággal a két kezük munkájával építették, s e munkában résztvett az egész gyülekezet a lelkipásztor családjától kezdve. ... A rendes munkaidőn túl, kora hajnalban, vagy késő este, csurgó verítéssel hordták a téglát, rakták a köveket. Nagy ünnep volt a gyülekezetnek a templom-szentelés...”¹⁴⁷

A harmadik templom

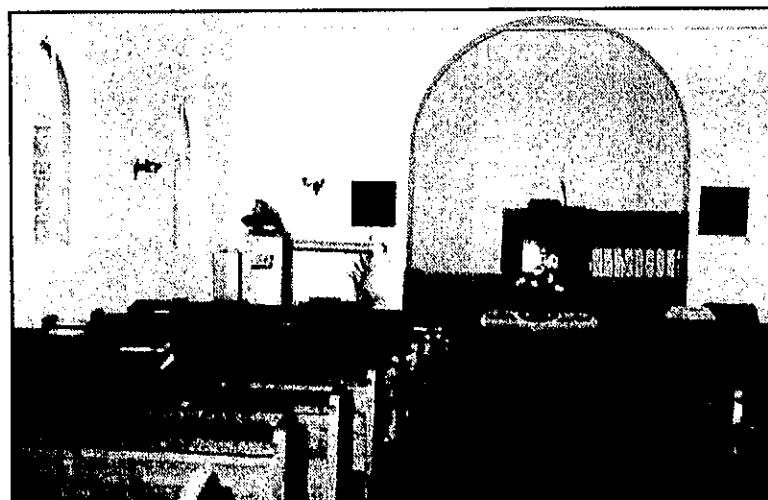
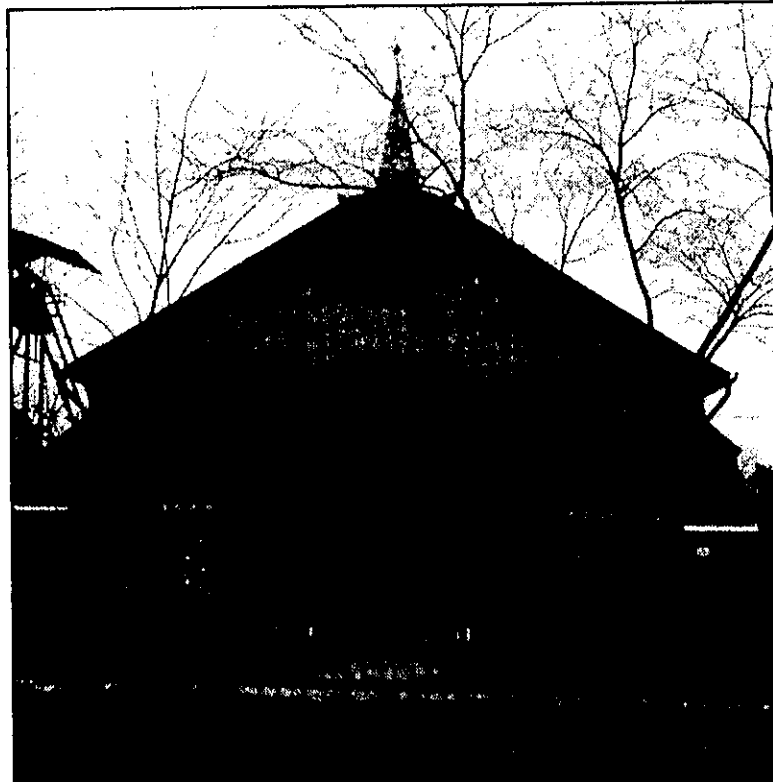
Az „ideiglenes” fatemplomot 1966-ig használták, majd 1979 szeptemberében eladták egy gyáli szövetkezetnek.

- Az új kőtemplom felépítése pártfőtitkári közvetítéssel

Hosszú harc indult meg a kőtemplom újjáépítéséért. Széky tiszteletes úr jogosítványt szerzett, kisteherautót vásároltak, hogy olcsóbban és könnyebben tudják beszerezni az építőanyagot. A régi alapok és a padlózat megmaradt, itt tornyozták fel a hatalmas téglarakásokat. Két évtizedig álltak így a szószer betonjának szomszédságában. Lassan gyűlt a pénz, s amikor már-már együtt volt nem kaptak építési engedélyt, aztán a pénz lett kevesebb. Végül a legmagasabb pártfórumhoz – Kádár János pártfőtitkár irodájához – folyamodtak az engedélyért, többen vallják, hogy ez segített, hisz két héten belül megkapták az egyházmegyei engedélyt.

1965. március 8-án kezdték az újjáépítést, az eredeti alapokon. Dr. Széky Endre vezetésével folyt az építés, s talán mondani sem kell ismét „társadalmi munkában”.

1966. május 29-én, pünkösd napján szentelték fel Pestszentimre 3. református templomát. Az ünnepségen az egyházkerület püspöke, a Bu-

¹⁴⁷ Püspöki Jelentés XXV. 1946 Ravasz László 19. l.

dapest Déli Egyházmegye esperese és sok lelkész, illetve a helyi katolikus plébános, a baptista és evangélikus lelkész is megjelent. (Akkoriban nagyon ritka volt egy új templom felépítése.)

Azóta a – régi tornya nélkül – újjáépített kőtemplom ad Istennek hajlékot. 1986-ban újították fel az épületet, falait is meg kellett erősíteni a más formájú tetőzet kialakítása miatt. 1998-ban megkezdődött a támpillérek átépítésével a templom rekonstrukciója. Lohrmann Mária és Szabó Imre által – ajándékba – készített tervek alapján folyik az átépítés, remény van arra, hogy a régihez hasonló torony megépülhessen.

A parókia

Az első templom építésekor 1926-ban sikerült akkora famennyiséghez jutnia az egyháznak, hogy az fedezte a templom és a paplak szükségletét és a templom építésénél megtakarított összeg elegendőnek bizonyult a lelkészlakás és egy gyülekezeti terem megépítéséhez.

A terveket – a templom tervezője – Gaál Lajos készítette azonos stílusban, mint a „fő objektumot”. Építése is a templommal együtt haladt. 1926 végére már tető borította, a következő év nyarára pedig birtokba is vehették.

1972-ben alakították át, hogy Székycék mellett lakáshoz jusson a Mezey család is.

Az Orbán család beköltözésekor is át kellett alakítani, toldására is sor került. Ezt az 1984-es átalakítást már egy teljes átépítés, tetőtérbeépítés, megnagyobbítás követte. Az 1997-ben elkészült lelkészlakás szobái, illetve gyülekezeti helyiségek a Kultúrház államosításáért adott kárpótlási pénzből valósultak meg az imrei egyházközség tagjainak áldozatos munkasegítségével. Az elkészült épület Gyülekezeti Háza lett a pest-szentimrei református egyháznak.

Az eredeti parókia épülete

Református egyesületek

• Református Dalárda.

Alapító közgyűlés: 1925. III. 15. A helyi reformátusok talán erre a szervezetükre voltak a legbüszkébbek. Ebben benne van a sok serleg, jutalom, elismerés, de benne inkább az a szórakoztatás kerül előtérbe, mellyel oly sok örömteli, boldog percet szereztek a nézőnek hallgatónak. Ez az összetartozó közösség valóban sikert-sikerre halmozott, a versenyek többségéről elismeréssel, helyezéssel tért haza. Az egyik ilyen diadal volt 1926-ban – az Országos Dalostalálkozón – elért III. helye, melyet a Vigadóban értek el.

A Soroksárpéteri Református Dalárdát 1926-ban 114.966/1926. VII. számú BM. rendelettel jegyezték be. Az Országos Magyar Dalosszövetség tagjaként szerepeltek.

Széky Endre a Zeneakadémia karnagyképző tanfolyamán szerezte meg karvezetői diplomáját. Biztosítva volt hát a „szakértelem” a sikerekhez.

A Dalárda egyesületi elnöke Ócsay Pál, titkára Sinka István, jegyzője Cser Gábor lett.

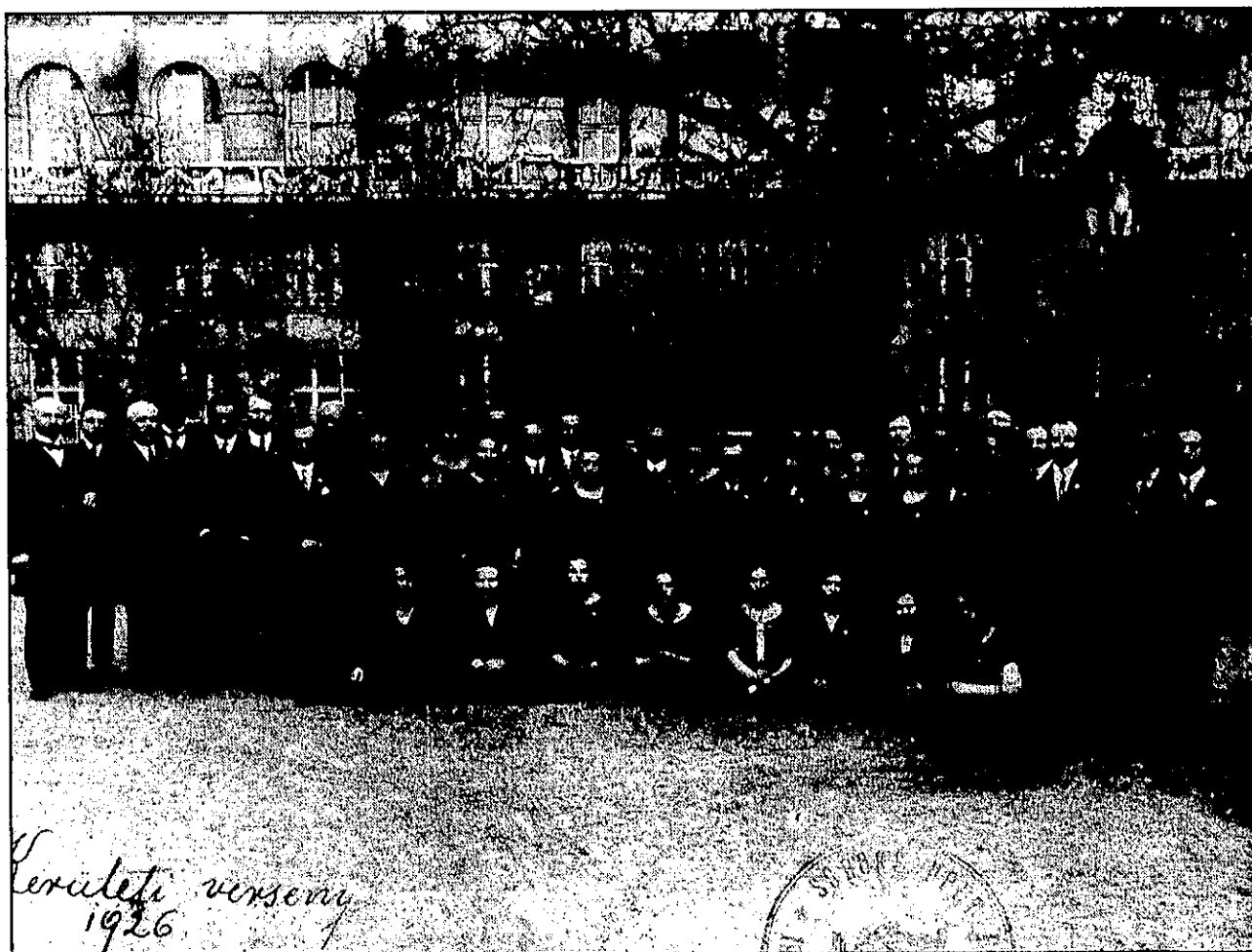
A Vigadó előtt készült dalárdakép

Paplak az átépítés előtt

Gyülekezeti Ház az átépítés után.

1946-ban újra közgyűlést kellett tartani az 1925-ös okirat megsemmisülése miatt. A Pestszentimrei Református Dalárda egyesület elnökének Csoh István villamos kocsivezetőt, társelnökének Gönczöl András tanítót, titkárnak Botár Lajost, karvezetőnek dr. Széky Endrét választották. 1949 pünkösdjén lépett fel utoljára önálló társadalmi egyesületként az énekkar, utána már csak egyszerű templomi énekkarként dolgozhatott.

Az énekkar tagjaiból álló „műkedvelők” aratták azonban a nagyobb sikert. Ezek a műkedvelő előadások örökre emlékeztetések maradtak nézőben, résztvevőben egyaránt. A fellépések, a sikerek hatalmas belső tartást, emberi erőt adtak annak a gyári munkásnak, aki egész nap a gép mellett állt, de vasárnap ő szórakoztathatta Pestszentimre lakosságát. A szegény település lakói türelmetlenül várták az újabb bemutatókat, hisz nekik elérhetetlen volt egy igazi színházba való eljutás. Az amatőr színházi produkciók – és persze az énekkariak is – messze földön híressé, ismertté tették Soroksárpéteri – Pestszentimre nevét. Több szakember is elismerte az előadások magas színvonalát. Az előadási bevételek komoly forrást jelentettek az egyházi kasszában.

1931 pünkösdjén tartották a Dalárda zászlószentelő ünnepségét a Kalina-vendéglő kerthelyiségében. Ezen alkalomból a dalostalálkozót Pestszentimre rendezte. 1935-ben – a Dalkör 10. évfordulóján – nagyszabású dalosünnepélyt tartottak Imrén. Széky karnagy a jubileumi ünnepségen vehette át Fröhvirt Mátyás országgyűlési képviselőtől a Dalosszövetség elismerő oklevelét.

A Dalárda mellett évekig működött a Cser Gábor vezette zenekar. A gyülekezeti énekkar a '90-es években ismét sikerrel szerepel.

• Lorántffy Zsuzsanna Református Nőegylet

Először, mint bibliakör működött az asszonyok körében. A tiszteletes asszony – Székyné Kovács Margit – 1933-ban szervezte meg Női kört, majd Szathmáry Sándorné, Mihály Pálné, Bodnár Ödönné, Molnár Antalné vezette az alapszabállyal működő Nőegyletet.

A Nőegylet

Rendszeresen segítették az egyház munkáját, például a Kultúrház létrehozását, illetve támogatták a sokgyermekes, ínségben élő családokat. Vállalták három – Szeretetházban ápolt – ember ellátását. Adományukból vették a templomba a nagyértékű kályhát. Minden évben megrendezték a szegények karácsonyát.

A Leánykör 1925-ben alakult Széky Endréné szervezésében Sinka Erzsébet, Lucza Ilona, majd Kun Jenőné vezette a Leányegylet munkáját.

- Takarékegylet

1932 januárjától a református hívek befizetéséből gyűjtötték a pénzt, segítették az arra rászoruló kölcsön formájában, illetve kamatot számolva a kölcsönért gyarapították a bennlévő összeget. Később „Szeretet asztaltársaság”, „Jóléti Csoport” néven szerepeltek. Két részre bomlott az egylet a nagy létszám miatt. A Kultúrházban és a gyülekezeti teremben működtek.

- 820. számú Bocskai Cserkészcsapat

Az 1931 őszen elindított szervezéssel hozta létre az egyház a csapatot. Csoh Istvánt végezte a létrehozást. Rövidesen 20 fiú kezdte meg a „jó munkát”. A csapatvezetői tisztet Széky Endre lelkész töltötte be, miután 1933-ban elvégezte a Hárshegyi cserkészti tábort.

Minden évben táborokkal ismerték meg az ország legszebb tájait. Az első nagy élményt a '33-as Gödöllői Jamboree jelentette annak a 18 ifúnak, aki eljuthatott a cserkészek akkori világvárosába. A Jamboree élménybeszámolója úgy látszik sok gyerekben érlelte meg az elhatározást, mert 1934-ben 50 fiú és 20 kiscserkész – farkaskölyök – alkotta a Bocskai csapatot. [Ekkor volt a legmagasabb a létszám.]

Óriási lehetőséget jelentett a bécsi tábor, 1937-ben. Abban az időben ennek a munkásterületnek a fiataljai nem is álmodhattak külföldre utazásról, ezért írhatták le az Első 25 év című munkában a következőket: „Kevesen tudják utánunk csinálni: 10 nap Bécsben 28 pengőért! ... A cserkészlet nélkül ugyan hányan jutottak volna el Bécsbe a pestszentimrei fiúk közül?...”¹⁴⁸

820. számú Bocskai Cserkészcsapat

¹⁴⁸ Az első 25 év 42. l.

A következő években sikerült eljutniuk a visszacsatolt somoskőújfalui, füleki részekre is. Ez utóbbi táborozásról Fritsch Lajos – az akkor még különlegességnek számító – mozgófilmet is készített.

1933 pünkösdjén özv. Tóth Sándorné díszes, zöld selyemzást adományozott a cserkészeknek, halála után pedig az egyházra hagyományozta házát.

A „Bocskai” igen sok imrei fiúnak adott életre szóló tanítást.

- „Soli Deo Gloria” Alapítvány

1996-ban hozta létre a Pestszentimrei Református Egyházközség a „Soli Deo Gloria” Alapítványt. A szegények, idősek, hajléktalanok szociális gondozására, az ifjúság nevelésére, kulturális rendezvények szervezésére alapították. Az idősek gondozását diakónus segítségével végzik. A gyermekek és az ifjúság részére táborokat szerveztek. Előadókat kértek fel az felnövekvő nemzedék problémáinak leküzdéséhez. Kulturális rendezvényeken vettek részt.

Pestszentimre Református Kultúrház Egyesület – Református Kultúrház

A református egyház a templomépítés után olyan sajáttulajdonú helyiséget keresett, ahol a rendezvényeit lebonyolíthatná.

1934 legelején nyílt meg a lehetőség a valóraváltásra. Deutsch Lajos moziépület-tulajdonostól megvonták a mozi üzemeltetésének engedélyét, kénytelen volt eladni a Vasút utca 48. szám alatti ablaktalan, fehértéglás, nagy épületet.

Február 3-án kelt az 5100 pengős, adásvételi szerződés, megkezdhetők az átépítést. A hagyományos református adakozó kedv tette lehetővé a vételt, illetve a használhatóvá tételt.

A kultúrházzal kapcsolatos teendők, üzemeltetés és a felvett kölcsön visszafizetése érdekében, 1935. január 12-én alakult meg a Pestszentimrei Kultúrház Egyesület, levéve az egyház válláról a gondokat, 10 év múlva pedig tehermentesen adják vissza az egyháznak.

A megalakulást a belügyminiszter 1935-ben hagyta jóvá 156.213/1935. VII.a. számú BM rendelettel.

Az elnöki tisztelet Molnár Antal gyógyszerész látta el, Gáti Károly, nyugalmazott rendőrt, tiszteletbeli elnökké választották, mindkettőjük „örökös tagságot” nyert.

1934. június 3-án avatták fel ünnepség keretében. A Pestvidéki Szózat című újságban így köszöntik az avatást: „...*legyen e ház a község kulturális haladásának irányítója, hirdetője a békeességnek, egyetértésnek, mert így válik ezen intézmény igazi szerves részévé e nagyközség kulturális szükségletének.*” A név nélküli cikk óhaja az évtizedek távolából nézve szóról szóra bevált.¹⁴⁹

A „ref kultur”

¹⁴⁹ Pestvidéki Szózat újság 1934. június 9. – 2. l.

A házban mindenki megtalálhatta szórakozását, még billiárd, ping-pong és tekepálya is csalogatta a betérőket. A mindenki számára nyitott „kultur” valóban a szellemi élet központjává vált, a „katkőr” mellett. A központi fekvés kedvezőbb lehetőségeket biztosított a rendezvényeknek.

Itt létesítették a cserkészotthont is.

600 kötetes könyvtár is a művelődést, a színvonalas szórakoztatást biztosította.

A Vas család kezelte söntést nemes egyszerűséggel csak „kultúrkocsmá” névvel illették.

Falai közt otthonra lelt a Levente Egyesület, a Nemzeti Munkaközpont, a légvédelmi előadássorozat.

1942-ben bővítették, átalakították a kultúrházat. Cserkészotthont, ifjúsági termet hoztak létre.

A háború kisebb károkat tett csak az épületben. A szinte folyamatosan nyitva tartó épületben tartották a reformátusok, evangélikusok istentiszteleteit, itt rendezték a községi-nemzeti ünnepségeket, a Református Dalárda, Vigalmi Gárda fellépéseit, a pártok nagyobb összejöveteleit, s ki tudná felsorolni mit még.

A Nagy-Budapesthez kerülés és a tanácsok megalakulása után a kerületi vezetők szemet vetettek az épületre. 1950 decemberében a Fővárosi Tanács 5 évre bérbevette. (Magyarán államosították, soha többé vissza sem adva létrehozójának. A mai egyház munkáihoz ad támogató összeget az elvételt kárpótló pénz). [Ma a helyén áll a Pestszentimrei Községi Ház: a PIK.]

Református szeretetházak

Az idős, beteg, támasz nélkül maradt emberek segítésére hívták életre az imrei reformátusok az első szeretetházakat. A szervezést Széky Endre végezte, idős emberek házukat ajánlották fel annak fejében, hogy ők életük végéig ellátásban, gondoskodásban részesülnek. Mivel egy házban többen elfértek, mint az adományozók, ezért olyan idősök is felvételt nyertek, akik után valaki fizetni tudott. (A legtöbb, persze az ingyenesen ápolott volt.)

Az épületek „megszerzését” ugyan a helyi pap intézte, de az ingatlan az Országos Református Szeretetszövetség égisze alá került.

1936. szeptember 13-án – a református templom alapkövetételének 10. évfordulóján – avatta fel Pestszentimrén dr. Ravasz László – a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke – a Pesti Egyházmege első szeretetházát. Ami azonnal két épületet is takart, a Rákóczi utca 54/a számú Szilágyi Lajos-féle házat és az 56. szám alatti Lóber Jánosné által adományozottat.

A szeretetházak „felettes szerve”, az Országos Református Szeretetszövetség, elismerve az imrei lelkes áldozatos tevékenységét, 1938-ban a szövetség szervező – utazó titkárává választotta.

Az évek során összesen kilenc házban ápolták a majd 90 idős embert. Ez vált Magyarország legnagyobb és legkényelmesebb „aggintézetévé”. A Rákóczi utcában, a Vezér utcánál volt a „központ”, de volt szeretetotthon a Fő (Törvény) – Árpád (Podhorszki) utca sarki kocsmból átalakított épületben, illetve a Kisfaludy utca 55. szám alatt is. A bentlakókról diakonissa (betegápoló, szegénygondozó nővér) és intézeti segédlelkész gondoskodott.

Az Országos Református Szeretetszövetség 1940-től önállósította a pestszentimrei szeretetházakat, melyek egy egységet képezve saját lábra állhattak. (Sajnos arra nem találtunk dokumentumot, hogy hogyan éltek ezzel a lehetőséggel és meddig.) 1940-ben jelent meg Széky Endre: Amit a szeretet épített ... Pestszentimre a magyar Béthel című könyvecske, mely az imrei szeretetházak történetét képekkel illusztrálva meséli el.

1944-ben a község kitelepítésének hírére dr. Széky Endrere és Sággy Lajos segédlelkész gondoskodott a szeretetházi ápoltak budapesti intézetekbe szállításáról.

Az ostrom után, tekintettel a háborús sérülésekre, kifosztásokra, illetve az élelem hiányára nem tudták teljes kapacitással újraindítani a szeretetházakat. Csak a Rákóczi utca 56-ban lévő épületben helyeztek el aggodat. Élelmiszert, Széky lelkész szülőfaluja környékéről szerzett, ezzel októberig el tudták látni a 11 ápoltat. Viszont 1945 végén 1946 elején – a pestkörnyéki élelmiszerhiány miatt – meg kellett szüntetni az intézetet. Két épületet visszaadtak eredeti tulajdonosának. A „kocsmaház” üresen állt, később egyszerűen lakókat költöztetett bele a XVIII. kerületi tanács. (1961-ben is ez a helyzet állt fenn, a tulajdoni lapra nem volt bejegyezve az államosítás.)

A Szeretetszövetség 1946. július 23-án három szobát felajánlott a pestszentimrei házak közül a „Csehszlovákiából kiutasított magyar testvéreink szállásául”.¹⁵⁰

Az egyház kezelésében megmaradt egyetlen – Rákóczi utca 56-os számú – épületben 1946 januárjában létrehozták a pestszentimrei Református Diakónus Intézetet. Később a diakónusképző és a szeretetház közösen működött. 1948-ban 4 ápolja volt.

Az 1949. június 8-án kelt szerződés értelmében a diakónusok látták el a szeretetház ápolójait is, ami komoly problémákat vetett fel a szeretetháziak, illetve hozzátartozók részéről.

1950-ben már csak az „aggmenházzal” találkozunk az iratokban. 9 ápolról tesznek említést.¹⁵¹

1956-ban a 18 idős ember három intézeti gondozónőre volt

Az első szeretetházak 1936-ban és 1998-ban

Dr. Hegedűs Lóránt püspök leleplezi a szeretetház emléktábláját.

bízva. Az intézeti vezetővel nem volt felhőtlen a helyi egyházközségnek a viszonya, csak 1961-ben javult a helyzet. Ekkor tekintette meg a telekkönyvi adatokat Széky tiszteletes, s tájékoztatta a Szeretetszövetséget a Bekő-ház és a Rákóczi utca 56-os szeretetház államosításáról, a „kocsmaház” tanácsi „kezeléséről”. (A későbbi tulajdoni lapok egyöntetűen az 1953-as államosításról „vallanak”.)

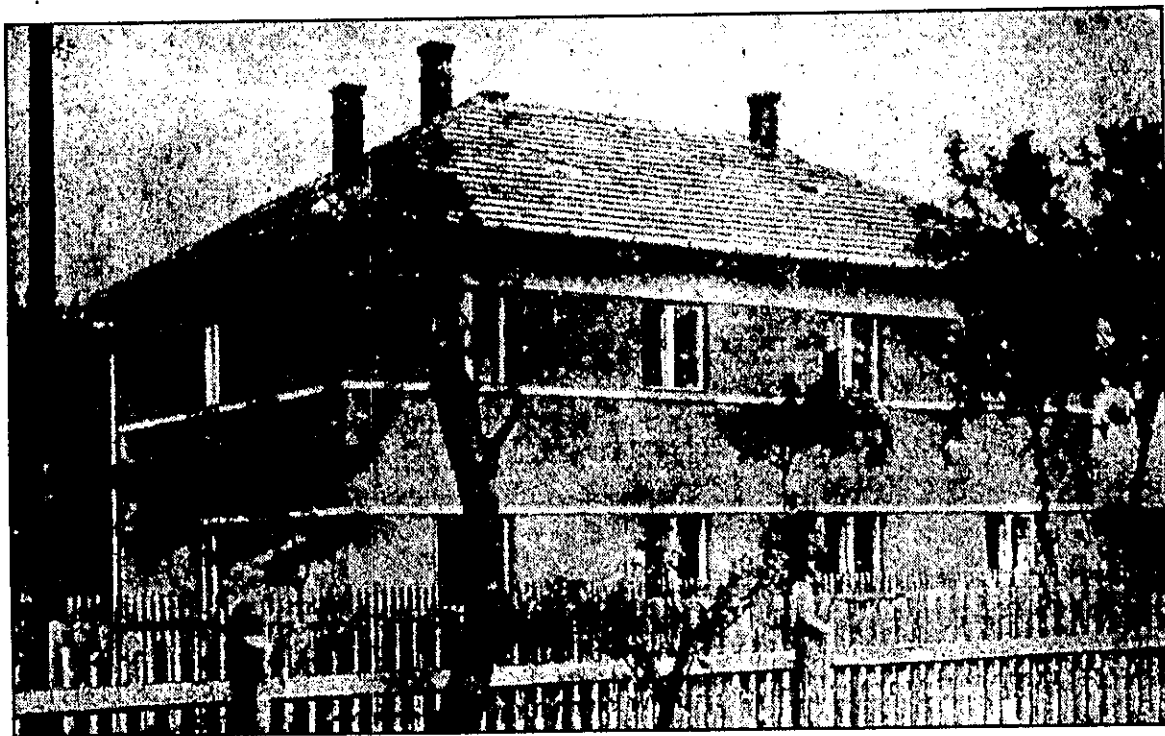
¹⁵⁰ A Református Zsinati Levéltár: Pestszentimrei Diakónusképző iratanyagából

¹⁵¹ Uo.

Végül is a Református Egyház kezelésében, mint szeretetház – a mai napig – csak a Rákóczi utca 56-os ingatlan maradt.

Az első pestszentimrei református szeretetház felavatásának 60. évfordulóján az elsőként felajánlott épületre márvány emléktáblát helyezett el a Dr. Széky Endre Pestszentimre Történeti Társaság. Az 1996. szeptember 13-i ünnepségen dr. Hegedűs Lóránt – a Magyarországi Református Zsinat lelkes elnöke, a Duna-melléki Református Egyházkerület püspöke – mondott avatóbeszédet, illetve ő leplezte le a Pestszentimrei Református Szeretetház Emléktáblát.

Bekő Elek Szeretetház

Külön fejezetben szeretnénk szólni erről a szeretetépületről.

1939. augusztus 3-án Bekő Elek nyugalmazott főjegyző adománylevelet írt, melyben 16.000 pengő vagyonát odaajándékozta a Szeretetszövetségnek azzal a feltétellel, hogy ebből „*Pestszentimrén egy nagy és modern szeretetház építtessék, ahol egy külön szobát kapjak életem végéig....*” (Bekő Elek Pestszentimrén lakott, nagy valószínűséggel az egyik imrei szeretetházban, s annyira megtetszett neki az itteni bánásmód, hogy a fenti döntésre határozta el magát.)

A Szeretetszövetség 1939. augusztus 29-én 2400 pengőért megvásárolta a Rákóczi utca 60. szám alatti telket, megtervezte a házat. Szeptember 1-én szerződést kötött Árvay Gyula helyi kőműves mesterrel, hogy a tervezése szerinti épületet kulcsra kész állapotban adja át november 1-jéig. A 16 szobát, 2 fürdőszobát, nagy ebédlőt magába foglaló – folyóvízzel ellátott – pincézett, emeletes épületet 1940-ben vették birtokba.

1940. június 6-án arról szól az írás, hogy az új otthonba a „Hangya” Termelő, Értékesítő és Fogyasztási Szövetkezet 12 nyugdíjas dolgozóját kívánja elhelyezni. Az október 6-án megjelent Kis Újságban riport készült róluk „Alkonyodik, de még nem harangoztak” címmel.

Sajnálatosan, az adományozó – Bekő Elek – nem érte meg jótéteményének megvalósulását. Berhidán temették el. Obeliszk-szerű síremléket emeltek az imrei reformátusok, mintegy megköszönve nemes adományát.

¹⁵² Pestszentimre Gyűjtemény – Református levelek, jegyzőkönyvek

Ez a ház volt az Országos Református Szeretetszövetség legnagyobb és legkényelmesebb épülete. Az imrei reformátusok nagyon büszkék voltak az emeletes otthonra. Természetesnek tartották, hogy „Bekő Elek nyugdíjas-otthon” – névre kereszteljék az épületet.

1944-45-ös világégésben az épületet kifosztották, hosszú ideig üresen állt, majd 1947. augusztus 26-án levél érkezett a pestszentimrei előjáróságtól, melyben kéri ideiglenes átengedését bölcsőde céljára.

1947. szeptember 12-én közli a Népjóléti Minisztérium, hogy az épületet az állami gyermekvédelem céljaira igénybe vette.

A későbbi levelek már parancsoló hangnemben íródtak, '48 februárjában közölték, hogy az aggménházat az MKP Bölcsőde Bizottsága részére a község kiutalta, kéri a kulcsok átadását. Júliusban és decemberben már a Pestszentimrei Lakáshivatal véghatározata tudatja az épület igénybevételét bölcsőde részére.¹⁵²

1948 szeptemberében – mint Pestszentimre első bölcsődéje – került felavatásra, az épület falára a pestszentlőrinci Házi Árpád kommunista alispán neve került.

(Ma a Rákóczi utcai Bölcsőde.)

Református Diakónus-Intézet, Pestszentimre

Mint már említettük, 1946 januárjában Pestszentimrére költöztették a frissen alakult diakónus képzőt.

Ebben az intézetben olyan férfiakat tanítottak, akik elhivatottságot éreztek református gyülekezetben munkát, betegápolást, szegényistápolást végezni, szeretetszolgálatot ellátni.

A Parragh Lajos vezette intézményben a legnagyobb létszám 3 fő volt. Ez a kis közösség a Rákóczi utca 56-ban – a szeretetház épületében – alakította ki anyaházat. (1947. április 15.) A kertművelés, háziállattartás is gyakorlati feladataik közé tartozott. A feladatot az idősek ápolásával is kibővítették, bár ebben nem jeleskedtek a diakónusok.

A Dunamelléki Református Egyházkerület intézményében a képzést négy évesre tervezték.

1948-ban nevet váltottak: „Református Gyülekezeti Munkás és Diakónus Képző Intézet” – írták a papírjaik fejlécére. A következő évben kötötték a már említett szerződést az aggok hivatalos ellátására.

A Református Egyház Ráday- és a Zsinati Levéltárában 1950-ig található a Pestszentimrei Református Diakónus-Intézet iratai.

DR. SZÉKY ENDRE

(1899. VIII. 5. Gerjen – 1988. IV. 8. Bp.)

Református papi családból származott, a Duna mellett nőtt fel. A Gyönkin, majd a Kecskeméten járt Református Gimnáziumba, érettségi vizsgáját, a VII. osztály elvégzése után (a VIII. elvégzése nélkül) Budapesten tette le. Beiratkozott Budapesti Teológia Akadémiára, ahol zenei tanulmányokat is folytatott. Tanulmányai közben többször látott el segédlelkészi feladatokat, Ócsán, Soroksárpéterin.

1922-ben lett a fiókegyház segédlelkésze.

1923-ban szentelik lelkésszé. Ebben az évben nősül meg. A következő évben költözik, feleségével Soroksárpéteribe.

1926. december 5-én egyhangúlag választja első lelkészének az önálló Soroksárpéteri Református Egyház.

1927 októberében avatják fel a kalotaszegi stílusú, fióktornyos templomot, melyre a pénzt országos gyűjtőkörrel teremtik meg.

1925. III. 15-én alapítja meg a református dalárdát, elvégzi a karmesterképzőt, betanítja a színelőadásokat.

Leányegylet, nőegylet és takarékegylet létrehozása is nevéhez fűződik. 1932-ben teszi le a cserkészek parancsnoki vizsgáját, hogy szakszerűen vezethesse a 820. számú Bocskai Cserkészcsapatot.

1934-ben vásárolják és avatják fel a Református Kultúrházat.

1936-ban avatják fel az első szeretetházat, melyet még nyolc követ.

A 30-as években megszervezi a gyáli gyülekezetet, mint imrei filiát.

1938-tól az Országos Református Szeretetszövetség titkárává választják, utazó, szervező lelkészi feladatokkal.

1941-ben készül el az „Első 25 év” című műve. Helyi képviselő.

1942-ben Kolozsváron diplomázik, s lesz a jogtudományok doktora, 1943-ban a politika tudományok doktori címét is megszerzi.

A faji-vallási törvények idején az üldözendők segítségére siet.

Az 1944-es községi kiürítéskor biztonságos helyre költözteti a szeretetház 100 lakóját és csak utána hagyja el Pestszentimrét.

1945 januárjában lerombolt templom fogadja. Kis tehergépkocsit vásárolnak, megújítja vezetői jogosítványát, hogy téglákat lehessen szállítani az új templom építéséhez. (Szinte a teljes újjáépítéshez szükséges anyaggal rendelkeznek, de az akkori politika nem engedélyezi a templom helyreállítását.

Végül, 1966-ban a legmagasabb hatalmi engedély birtokában épülhet fel – tudomásunk szerint – Budapest háború utáni első temploma.)

1945 után újraéleszti egyházának egyesületeit, lelki közösségét. Diakóniai előadó lesz.

Az 1945-ös demokratikus átalakulás első lépéseinél aktívan vállal szerepet, de látva a másirányú fejlődést, fokozatosan visszahúzódik a közélettől, bár tagja marad a Kisgazdapártnak. (1945-ben egyik szerkesztője a Pestszentimrei Híradó c. lapnak.)

1946. augusztus 11-én felavatja Ravasz László püspök, Tildy Zoltán akkori köztársasági elnök jelenlétében azt a svájci fatemplomot, amelyből 2 darabot küldtek ajándékba Magyarországnak és az imrei „Tiszi bácsi”-nak sikerült az egyiket megszereznie.

Kiteljesíti az egyház szervezeteit, de az államosítások és az akkori törvények miatt elvesztik 51 hold földjüket, a kultúrházukat, szeretetházukat, betiltják a cserkészcsapatot, elsorvasztják a dalárdát. Csak az egyházi életre korlátozódhat tevékenysége, bár népszerűsége ezalatt a visszahúzódásos időszak alatt sem csökken. Az enyhülés idején felkéri legyen a békebizottság tagja.

Dr. Széky Endre - református lelkész az egyház és a település meghatározó embere

Kezdeményezi Pestimre történetének kutatását, kiállításokat szervez, anyagokat gyűjt. Deli László-néval és e sorok írójával létrehozza a pestimrei helytörténet kutató csapatát.

Életének, az egyház- és a hely történetének kiemelkedő dátuma 1966. május 29., ekkor avatja fel a mai református templomot. (Kevés embernek adatik meg az a lehetőség, hogy három templomot is állíthat élete során ugyanannak a közösségnek.)

1982-ben – 60 év után – költözik el Pestimről, bár 1988-ban bekövetkezett haláláig ez a település jelentette számára az életet.

(Hamvait apósa, Kovács Albert védett síremlékébe helyezték a Kerepesi temetőben.)

Felesége: Dr. Kovács Margit (1902. III. 3. Bp.) – tanítónő, reuma szakorvos. Hosszú évekig a kerületi SZTK reuma főorvosa. Leányuk: Judit.

SZÓTS MIHÁLY

(1900. VII. 18. Petrozsény – 1991. X. 18. Bp.)

Középiskoláit Erdélyben végezte. 1920-ban menekültek át Magyarországra. Budapesten a József Műegyetem vegyész szakára járt. A háború előtt Somogy megyében községi segédjegyző volt, ott lett a Kisgazdapárt tagja. (1932-ben.) Már a '20-as években itt Soroksárpéterin lakik, megszakításokkal – 39-től véglegesen.

1945-ben megválasztják a helyi Kisgazdapárt elnökévé, ezt a tisztséget a párt megszüntetéséig bírja. A községi igazolóbizottságnak is tagja.

1946-tól a Nemzeti Bizottság, illetve a képviselőtestület tagja.

1949-ben a megalakuló Pestszentimrei Népfrentbizottság jegyzője.

1947-től országgyűlési pótképviselő. 1948-49-ben a megyei törvényhatósági bizottság tagja.

Mint a Ganz Vagongyár műszaki tisztviselője sokat segít az imrei iskolások vidéki üdültetésénél.

1956-ban a Pestszentimre Forradalmi Bizottság elnökhelyettese, a gyakorlati munka szervezője, végzője. A helyi közigazgatási egység irányítója, közlekedési felelőse, az ismét aktivizálódó Kisgazdapárt elnöke. A vöröskereszt helyi vezetője.

1957. március 14-től december 6-ig Kistarcsán, majd a kőbányai gyűjtőfogházban „vendégeskedik”. Ezen vizsgálati fogságban nem tudnak semmi törvénybe ütköző cselekedetet felhozni rovására, ezért elengedik. Állásába azonban nem veszik vissza, több munkahely kapuján is hiába kopogtat, csak segédmunkási feladatokat kaphat, végül 1960-ban nyugdíjas lesz, majd a nyugdíj mellett kamatoztatja műszaki jártasságát. Idős korában bekapcsolódik a pestimrei történelem kutatásába, tagja lesz a Pestimre Története Bizottságnak. A Kisgazdapárt új életre kelését épp hogy megérte. (2. felesége: Deli Teréz, gyermekei: Ede, Éva, Ildikó, László, Zsuzsa.)

Szóts Mihály - a kisgazdapárt elnöke
'56-os pestimrei vezető

TURCSÁNYI ISTVÁN

A tízes évek elején kerül a soroksárpéteri elemi iskolákba.

Egyes informátorok szerint 1913-ban a Wekerle (ma: Szélső) utcai elemi iskola tanítói lakásában talál otthonra.

Igen hamar tekintélyt szerez, politikai nézetektől mentesen, józan ítélettel végzi munkáját a kommun időszakában, valószínűleg ennek köszönheti megbízott igazgatói kinevezését 1920-ban. Ezt a rövid ideig tartó helyettesítést 1921-ben végleges igazgatói megbízása váltja fel.

1942-ig látja el a Soroksárpéteri – Pestszentimrei elemi iskolák vezetését.

Az imrei iskolák legdinamikusabb korszaka fűződik a nevéhez.